

Г. Доброльожа,
кандидатка філологічних наук,
старша викладачка кафедри методики викладання навчальних предметів,
лабораторії методичного забезпечення,
комунальний заклад «Житомирський обласний інституту
післядипломної педагогічної освіти»
Житомирської обласної ради

Які зміни містить Положення про атестацію педагогічних працівників (нова редакція)?

Нову редакцію Положення про атестацію педагогічних працівників (далі – Положення) затверджено наказом Міністерства освіти і науки від 10 вересня 2024 р. № 1277; цей наказ набрав чинності 05 листопада 2024 р. Нова редакція Положення була довгоочікуваною подією серед освітянської спільноти, оскільки дотепер чинне Положення про атестацію педагогічних працівників (наказ МОНУ від 09.09.2022 № 805) містило чимало нарікань на невиписані або суперечливі норми стосовно атестаційної процедури та результатів атестації.

Оновлене Положення частково усунуло наявні протиріччя, внесло роз'яснення щодо окремих процедурних і висновкових атестаційних моментів. Отже, давайте звернемо увагу на основні новели і сьогодні зупинимося на **Розділі 1** Положення:

– У Положенні деталізовано поняття *атестація, мета і принципи атестації*; з'явився мінімальний глосарій (п. 1). Документ уточнює поширення дії на педагогічних працівників закладів освіти будь-яких форм власності, а також на відокремлені структурні підрозділи, на фізичних осіб-підприємців, котрі надають освітні послуги (п. 2).

– У п. 6 законодавець унормував вимоги щодо *позачергової атестації* педагогічного працівника за його ініціативою, отже, підставою може бути відповідний освітній рівень, стаж педагогічної роботи або одна з умов: визнання переможцем, лауреатом фінальних етапів всеукраїнських, міжнародних, регіональних фахових конкурсів (тобто учителі, які перемогли у першому турі (обласний рівень) і зайняли відповідно 1, 2, 3 місця у рейтингу, ймовірно, зможуть претендувати на проходження позачергової атестації); наявність наукового ступеня; успішна сертифікація.

– П. 7 уточнює ситуації, коли певний часовий проміжок до міжатестаційного періоду не входить: тимчасова непрацездатність, перебування в соціальних відпустках, відпустках без збереження заробітної плати тривалістю понад 1 рік, перебування на обліку в службі зайнятості, відсутність у зв'язку з мобілізацією, інші випадки, коли переривається трудова діяльність

(вимушений простій, призупинення дії трудового договору на період воєнного стану – Г.Д.).

– У п. 8 зазначено, що здобуття освіти в закладі вищої, фахової передвищої освіти наступні 5 років зараховується як підвищення кваліфікації. На наш погляд, така норма є сумнівною, оскільки саме молоді спеціалісти, як ніхто інший, потребують додаткового навчання, методичного супроводу і корекції.

– У п. 9 зафіксовано, що при прийнятті на роботу педагогічним працівникам атестаційною комісією авансом присвоюється кваліфікаційна категорія *спеціаліст* без проведення будь-яких заходів, пов'язаних з вивченням і оцінюванням його професійної діяльності.

– Також надано можливість повноцінного працевлаштування та атестації особам, котрі не мають відповідної освіти, але мають стаж роботи в одній із галузей економіки (освіта – 3 клас галузей економіки – Г.Д.); такі педагогічні працівники навіть мають певні преференції порівняно з фаховими педагогічними працівниками (менший педагогічний стаж, атестація без дотримання послідовності) (п. 9).

– Досить суттєво змінилися вимоги до педагогічних працівників, котрі претендують на педагогічні звання (п. 10): з'явилося дивне формулювання щодо *високого професійного рівня* педагогічних працівників – а це розмита, оціночна категорія; додано таку опцію діяльності як наставництво; також поціновано переможців та лауреатів регіональних змагань, конкурсів.

Унормовано підстави для присвоєння педагогічних звань: *старший вчитель, старший вихователь* (крім педагогів, які працюють в ЗДО) – педагогічним працівникам за результатами попередньої атестації присвоєно кваліфікаційну категорію не нижче ніж «спеціаліст другої категорії» або найвищий тарифний розряд; також стаж роботи понад три роки.

Педагогічні звання *вчитель-методист, керівник гуртка-методист, педагог-організатор-методист, практичний психолог-методист, вихователь-методист* (крім педагогів, які працюють в ЗДО) присвоюються (підтверджуються) педагогічним працівникам, які працюють на відповідних посадах і за результатами попередньої атестації мають кваліфікацію «спеціаліст вищої категорії» або найвищий тарифний розряд; а також стаж роботи понад п'ять років.

– У п. 12 зазначено, що присвоєна кваліфікаційна категорія (педагогічне звання) поширюється на все педагогічне навантаження. Так само кваліфікаційна категорія (педагогічне звання) поширюється на все педагогічне навантаження, якщо ці години з навчальних предметів, іншої педагогічної роботи були надані педагогічному працівникові в міжатестаційний період. Суголосна також норма, прописана в п. 14, щодо збереження за педагогічним працівником кваліфікаційної категорії (педагогічного звання) у разі переведення (призначення) його на іншу посаду в тому самому чи іншому закладі. На нашу думку, такий «аукціон небаченої щедрості» вимагає додаткових роз'яснень з боку відповідного Департаменту МОНУ.

Варто зазначити, окремі пункти Розділу 1 зазнали стилістичних правок, кодифікацій – і не всі вони потрапили у цей короткий дайжест.

Підсумовуючи, зазначимо, що Положення потребує ґрунтовного опрацювання та осмислення кожним педагогічним працівником для того, щоб атестація була прогнозованою та успішною.